

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Poročilo Sveta za prosveto

(Nadaljevanje iz »Glasnika« štev. 92)

Število ustanov in zasedba

V začetku letošnjega leta smo imeli 56 ustanov, in sicer 23 večvrstnih, 25 ustanov za predšolske otroke in 8 ustanov za šolske otroke. Stanovanjske skupnosti so ustanovile doslej 10 ustanov, 5 pa so jih sprejele od občinskih ljudskih odborov, skupaj torej 15. Omenimo naj, da so se v začetku letošnjega leta začele otroške ustanove v celoti prenašati na stanovanjske skupnosti, in sicer tam, kjer so skupnosti že toliko razvite, da so to nalogo lahko sprejele. Ta prenos bi bilo vsekakor treba pospešiti z ustvarjanjem potrebnih pogojev v stanovanjskih skupnostih in ureditvijo osnovnih vprašanj v odnosih in odgovornosti komun in stanovanjskih skupnosti. V vseh ustanovah je 4064 otrok, od tega 3257 otrok zaposlenih mater, ali tretjina potrebnih.

Velikost ustanov

Do 30 oskrbovancev je v 15 ustanovah, 50 do 40 oskrbovancev v 16 ustanovah, 60 do 100 oskrbovancev v 9 ustanovah, preko 100 oskrbovancev v 16 ustanovah.

16 ustanov posluje v enem prostoru, 26 ustanov v samostojnih zgradbah in 14 v preurejenih stanovanjskih blokih.

Delovni čas ustanov

Podatki so za nas toliko zanimivejši, ker nam odkrivajo postopno prilagajevanje ustanov potrebam družin in hkrati kažejo na skrite rezerve za vrsto uslug, ki bi jih delovni družini lahko nudili.

Od 8. do 13. ure posluje 5 ustanov, od 7. do 14. ure posluje 8 ustanov, od 7. do 15. ure posluje 1 ustanova, od 5.30 do 15. ure poslujeta 2 ustanovi, ves dan posluje 40 ustanov.

Vse ustanove pripravljajo prehrano za otroke, in sicer z malico 24 ustanov, malica in kosilo v 32 ustanovah. Na dnevni prehrani v ustanovah je 2583 otrok (79% nasproti številu otrok zaposlenih mater).

Cena oskrbnega dne

V ustanovah z malico 65 dinarjev — prispevek staršev 24 din ali 40%, v ustanovah z rednimi obroki 236 dinarjev — prispevek staršev 100 dinarjev ali 40%.

V letu 1959 so znašali izdatki na gojenca v ustanovi s prehrano skupno 70.248 dinarjev, od te vsote so prispevali starši 30.840 dinarjev in občinski ljudski odbori 39.408 dinarjev. Te številke nam jasno kažejo na privilegij otrok, ki so v otroških ustanovah v primeri z onimi, ki teh družbenih dotacij niso deležni, ker v ustanovah zanje ni prostora

Iz izločenih podatkov izhajajo naslednji zaključki:

K razširitvi mreže otroških ustanov moramo pristopiti sistematično in izkoristiti vse razpoložljive fondе komun in podjetij. Naša orientacija naj bo: zagotoviti varstvo in vzgojo vsem otrokom in usposobiti ustanove, da bodo staršem lahko nudile čimveč uslug, ki jih potrebe nakazujejo. Za tako akcijo so danes že dane tudi zakonske osnove tako z republiškim zakonom o šolstvu, zakonom o stanovanjskih skupnostih, razpolagamo pa tudi že s pedagoškimi in gradbenimi normativi, ki bodo projektantom in investitorjem v veliko pomoč.

Zato bi bilo potrebno:

a) da bi Svet za urbanizem OLO s pomočjo in s sodelovanjem pristojnih organov občinskih in stano-

vanjskih skupnosti izdelal za Ljubljano in za druge večje kraje rajonizacijo in plan gradnje otroških ustanov, da bi tako zagotovili otroškim ustanovam primerne prostore.

b) Okrajni ljudski odbor naj bi predpisal investitorjem stanovanjskih kapacitet, da bi morali obvezno prispevati določen % investicijske vsote tudi za potrebe otroškega varstva.

Ob prehajanju varstveno vzgojnih ustanov iz pristojnosti občin v neposredno pristojnost stanovanjskih skupnosti ob naglem vsebinskem razvoju otroških ustanov, ki je prav tako nujen in značilen za ta čas, mora okrajni Svet za prosveto in prosvetno-pedagoška služba nuditi občinskim ljudskim odborom, stanovanjskim skupnostim in samim ustanovam čim izdatnejšo pomoč.

6. PROBLEMATIKA POSEBNEGA SOLSTVA

V okraju Ljubljana imamo naslednje posebne zavode za prizadeto mladino:

1. Zavod za gluho mladino v Ljubljani	zasedba 143 otrok
2. Zavod za slepo mladino v Ljubljani	zasedba 66 otrok
3. Vajenska šola za gluho mladino v Lj.	zasedba 49 otrok
4. Vzgojni zavod Janeza Levca v Ljubljani	zasedba 251 otrok
5. Vzgojalnišče Smlednik	zasedba 59 otrok
6. Vzgojalnišče Višnja gora	zasedba 62 otrok
7. Vzgojalnišče Logatec	zasedba 77 otrok
8. Dom invalidne mladine Kamnik	zasedba 110 otrok
9. Prehodni mladinski dom Kodeljevo	zasedba 40 otrok

Skupaj v posebnih zavodih

857 otrok

Posebni zavodi in šole v okraju so bili pred spremembo pristojnosti večinoma republiške ustanove. Njihova kapaciteta je za potrebe okrajja povečini prevelika. Šol pa sprejema večina posebnih šol mladino z vsega teritorija LRS, je zato njih kapaciteta občutno premajhna. Tako imamo za vso LRS le en Zavod za gluho mladino v Ljubljani in manjši zavod v Portorožu, le en Zavod za slepo mladino za vso LRS v Ljubljani, le tri zavode za duševno prizadeto mladino, od tega eden v Ljubljani, od pet vzgojalnišč v LRS, pa so trije v ljubljanskem okraju. Lokalnim potrebam služijo krajev-

ne eksterne pomožne šole, okrajnim potrebam pa Vzgojni zavod Janeza Levca.

V navedenih posebnih vzgojnih ustanovah dobe učenci predšolsko vzgojo in šolsko izobrazbo, poleg tega pa je za učence Zavoda za gluho mladino, Zavoda za invalidno mladino v Kamniku, v Vzgojnem zavodu v Gornjem Logatcu in Višnji gori urejeno tudi poklicno izobraževanje. Za družbeno neprilagojeno mladino so vzgojalnišča prirejena glede na njihovo starost in na stopnjo izobraževanja.

Po defektnih so otroci razporejeni tako:

Vsak roj. letnik LRS		
Gluhih	1 %	30
Slepi	0,4 %	12
Duš. ner.	2,5 %	750
Invalid.	1 %	30
Družb. nepr.	1 %	300

Od tega v ljublj. okraju	
7 na roj. letnik	
3 na roj. letnik	
210 na roj. letnik	
7 na roj. letnik	
70 na roj. letnik	

Letni prirastek prizadetih otrok v LRS znaša 1122 otrok, od tega se rodi v ljubljanskem okraju 297 otrok, ki so, ali postanejo tekom razvoja tako prizadeti, da jih je treba obravnavati v posebnih vzgojnih zavodih.

Največji problem posebnega šolstva predstavljajo nevsolani ali pa nepravilno vsolani defektni otroci.

jencev. Problem pomanjkanja šolskega in domskega prostora za defektno mladino se bo še bolj občutil po sprejetju republiškega zakona o posebnem šolstvu, ki bo predpisoval za defektne otroke obvezno šolanje in po katerem bo obvezno šolanje za te otroke razširjeno tudi na njihovo predšolsko vzgojanje in na poklicno izobraževanje. S tem v zvezi bo neobhodno potrebno poskrbeti za razširjenje šolskega in domskega prostora za defektne otroke, in to:

1. z novogradnjami in
2. z dograditvami, adaptacijami in razširjenjem sedanjih zavodov.

Izvršiti bo treba naslednje novogradnje:

Zavod za gluho mladino v Ljubljani. Zavod se bo moral v doglednem času izseliti zaradi novogradnje Mestne bolnice, ki jo bodo pričeli graditi na sedanjem zavodnem prostoru. Urbanistični plan okraja predvideva porušenje sedanjega zavodnega poslopja. Zgraditi bo treba nov Zavod za gluho mladino za 320 gojencev. Lokacija za nov zavod je odobrena v občini Ljubljana-Bežigrad, investicijski program je potrjen, ni pa še rešeno investicijsko vprašanje novogradnje. Investicijski stroški so predvideni v znesku 400 milijonov din. Ker je zavod republiškega pomena, pričakujemo, da se bo to odrazilo tudi v sredstvih.

Dom invalidne mladine v Kamniku. Pripravlja se novogradnja Doma za invalidno mladino, ker se mora dom izseliti iz sedanjih prostorov. Novi dom za invalidno mladino bo imel prostora za 200 invalidnih otrok in v svojem sklopu osnovno šolo, vajensko šolo in delavnice za poklicno usposabljanje invalidne mladine. Sredstva za novogradnjo v znesku 300 milijonov dinarjev predvideva Zavod za socialno zavarovanje LRS.

Vzgojalnišče industrijsko-obrtniškega tipa. Sedanji vzgojalnišči v Gornjem Logatcu in v Višnji gori ne odgovarjata svojemu namenu, ker nista krajevno pravilno locirani. Nastanjeni sta v starih graščinah, katere ni mogoče tako urediti, da bi odgovarjale pedagoškim potrebam. Zato je potrebno na območju Ljubljane zgraditi vzgojalnišče industrijsko-obrtniškega tipa za 140 gojencev in gojenk. Vzgojalnišči v Gornjem Logatcu in v Višnji gori bi se po dograditvi novega vzgojalnišča uporabili v druge namene. Potrebna investicijska sredstva bi znašala 140 milijonov din.

Dograditve, adaptacije in razširjenje obstoječih domov:

Vzgojalnišče Smlednik bi moralo povečati svojo kapaciteto od sedanjih 60 na 150 gojencev. To bi se doseglo tako, da bi se obstoječi prostori vzgojalnišča uporabili za dom, na novo pa bi se zgradilo šolsko poslopje za vzgojalnišče. Investicijska vsota je predvidena v znesku 164 milijonov dinarjev.

Zavod za slepo mladino. Zaradi utesjenosti v sedanjih prostorih je potrebno pri Zavodu za slepo mladino v Ljubljani zgraditi nov trakt šole z 12 učilnicami, kabineti in delavnicami. S to zidavo bo zadovoljit-

vo rešeno vprašanje šolanja slepih otrok s področja LRS. Kapaciteta zavoda bi tako narasla od dosedanjih 70 otrok na 90 otrok. Investicijska vsota je predvidena v znesku 80 milijonov din.

Vzgojni zavod Janeza Levca je treba zaradi velikih potreb po šolskem prostoru za duševno prizadeto mladino nadzidati. Z nadzidavo se bi pridobilo 350 m² šolskega in pomožnega prostora. Nadzidava je izredno potrebna, ker se bo z njo rešilo vprašanje tretje izmene pouka in se bo lahko število učencev zvišalo za 30 otrok. Investicijska sredstva so že odobrena za to nadzidavo in se je z gradnjo že začelo. V zvezi z novo ureditvijo Karlovske ceste in urbanistično ureditvijo Prul, je predvideno rušenje politehnične učne delavnice Vzgojnega zavoda Janeza Levca. Učne delavnice je potrebno na novo zgraditi na zahodni strani zavoda. Investicije za nadzidavo zavoda so bile odobrene v višini 39 milijonov din. Investicije za nove politehnične delavnice so predvidene v višini 60 milijonov din.

Prehodni mladinski dom Kodeljevo. Za potrebe medicinsko-pedagoške in psihološke diagnostike so potrebni primerni prostori. Načrti za nov objekt (šolski paviljon) so bili že izdelani leta 1955. Investicijska sredstva so bila že odobrena s strani ustanovitelja, Sveta za socialno varstvo LRS. Do dograditve pa ni prišlo, ker takratni MLO ni odobril načrtov iz razloga, da se mora počakati z gradnjo toliko časa, ko bo izdelan celotni gradbeni načrt zavodnega okoliša. Leta 1957 je začel ObLO Moste z gradnjo športnih objektov na zemljišču, ki je bil dan v upravljanje Prehodnemu mladinskemu domu. S sporazumom med ObLO Moste in med zavodom je bilo dogovorjeno, da se pri zavodu poruši stara stanovanjska zgradba, ki nima nobene umetniške vrednosti, na njenem mestu pa se naj zgradi potreben objekt za prehodni dom. Investicijska sredstva so predvidena v višini 60 milijonov din. Za gradbeni program je že dal ustanovitelj na razpolago 600.000 dinarjev. Investitor je Svet za socialno varstvo LRS.

V prostorih osnovnih šol in šolskih poliklinik ter zdravstvenih postaj je treba rešiti problematiko duševno, slušno in govorno prizadetih otrok, katerih motnje so take, da ne potrebujejo zavodnega vzgajanja in zavodnega obravnavanja.

Za duševno prizadete otroke bi bilo potrebno na pomožnih šolah oskrbeti prostore za letni prirastek 10 do 20 otrok v okraju.

Za slušno prizadete otroke, ki niso potrebni zavodnega obravnavanja, bi bilo potrebno za njihove posebne oddelke zagotoviti na osnovnih šolah prostora za 2 oddelka, to je približno za 30 otrok v okraju.

Prav tako bi bilo potrebno ustanoviti oddelke na osnovnih šolah za otroke z govornimi motnjami, ki se sedaj samo ambulantno obravnavajo. Število logopatov računamo približno 3% vseh osnovnošolskih otrok.

Za delo s starši prizadetih otrok in za obravnavanje teh otrok v predšolski dobi, ki je z mnogih vidikov najvažnejša, na njihovih domovih, bo potrebno v prihodnjih letih nastaviti v okraju 1 do 2 učitelja defektologa, ki bosta vršila terensko službo kot mobilna učitelja.

7. Reforma gimnazij

V šolskem letu 1958/59 je bilo na območju okraja 11 gimnazij, od

tega 7 v Ljubljani, ostale pa v Kamniku, Trbovljah, Kočevju in Stični. Skupaj je bilo v 11 gimnazijah 2591 učencev. Velika potreba po širjenju strokovnih šol je sprožila misel po združevanju gimnazij, ki so bile glede prostorov nasproti ostalim šolam v privilegiranem položaju, zaradi majhnega števila učencev na posameznih zavodih, pa predrage. Na svoji 9. in 13. seji je okrajni ljudski odbor na predlog Sveta za prosveto sprejel sklep o združitvi I. in III. gimnazije v I. gimnazijo s sedežem v Peričevi ulici, ter II. in IV. gimnazijo v novo II. gimnazijo s sedežem v Šubičevi ulici.

V šolskem letu 1959/60 je bilo v devetih gimnazijah, kolikor jih je po združitvi ostalo, 2811 dijakov, torej za 220 več kot prejšnje leto. V šolskem letu 1960/61 se je vpisalo na gimnazije 850 učencev. Številke kažejo, da se vpis v gimnazije sicer nekoliko dviga, v primerjavi s strokovnimi šolami, kjer letno odklanjajo več sto dijakov, pa je ta porast minimalen. Kapacitete gimnazij še vedno niso v sorazmerju s kapacitetami srednjih strokovnih šol. V gimnazijah vpis ni dosegel niti razpisa, strokovne šole pa so morale s sprejemnimi izpiti filtrirati prevelik priliv in končno odkloniti tudi nekaj takih, ki so uspešno opravili sprejemni izpit. Na gimnazijah ni bilo sprejemnega izpita.

V ljubljanskih gimnazijah in na gimnaziji v Kamniku je pouk v dveh izmenah.

Kadrovsko so gimnazije razmeroma dobro zasedene, razen za poučevanje matematike in fizike. Za predavatelje teh dveh predmetov smo na splošno v stiski.

Za nadaljnji razvoj gimnazij bo treba skrbeti v dveh smereh:

1. Pohititi z vsebinsko reformo gimnazij, s katero bodo gimnazije izgubile svoj sedanjí značaj in se približale strokovnim šolam.

2. Pregledati, koliko in katere gimnazije (reformirane) naj bi v bodoče ostale, oziroma katere strokovne šole naj bi jih nadomestile.

Učinkovitejša ukrepe za reformo gimnazij bo mogoče izvesti šele tedaj, ko bo Svet za šolstvo LRS izdal tovrstna navodila, ki jih pripravlja verjetno že za to šolsko leto.

8. Skrb za zdravje in fizičen razvoj otrok

Današnje šole odlikuje v primerjavi s staro tudi povečana skrb za otrokovo zdravje in njegov fizični razvoj.

Zdravstveni pregledi in zdravstvene usluge, ki jih nudijo otrokom šolske poliklinike in ambulate, so poleg sistematične telesne vzgoje in šolskih malic najvažnejši elementi te skrbi.

a) Zdravstveno stanje otrok. Centralna šolska poliklinika v Ljubljani je v preteklem šolskem letu sistematično preiskala zdravstveno stanje 17.000 v Ljubljani v šolanih učencev in 2121 zunanjih učencev, tako da je zdravstvena ekipa v vsaki občini okraja obdelala po eno šolo. Zdravstvena služba po enotah občin pa je pregledala 1/3 vseh učencev. Pri tem je ugotovila:

Hranjenost naših otrok se z leta v leto izboljšuje, vendar imamo še vedno na ljubljanskih šolah 16%, na zunanjih šolah 26% srednje in slabo prehranjenih otrok, ne zaradi pomanjkanja hrane, ampak zaradi slabih prehrabnih navad. Dopolnilna prehrana — šolske mlečne kuhinje so odlično sredstvo za dvig hranjenosti, vendar moramo poseb-

no na podeželju vsaj v zimskih mesecih forsirati zaradi oddaljenosti učencev od šol še en topel obrok — enolončnico.

Telesna drža naših šolarjev je slaba in bomo vsekakor morali pojačati telesno vzgojo. Slabša je situacija na podeželju, kjer zdravniki ugotavljajo 20% izrazito slabih drž v osemletkah proti 12% istih okvar ljubljanskih šolarjev. Povod začetnih slabih drž je v mlahavosti mišičevja, ta pa je v zvezi z utrujenostjo otroka. Nekaj k temu pripomore tudi neprimerna šolska oprema. Na manjših šolah je običaj, da imajo dopoldne pouk višji razredi od 11.—15. leta, popoldne pa sedijo v istih klopih učenci I. in II. razreda. V mestu dodajajo starši šolskemu programu še dodatni, učenje tujih jezikov, glasbo, pri tem pa radi pozabljajo na telesno vzgojo. Telesno vzgojna društva se nekam težko prilagajajo izmenjalnemu šolskemu urniku in so jim bolj dobrodošli razgibani kot nerodni gojenci, ki so telesne vzgoje najbolj potrebni.

Motnje vida, dalekovidnost, posebno pa kratkovidnost so bolj pogoste v Ljubljani kot na podeželju. Prednjačijo gimnazijci, katerih je 20% kratkovidnih proti 8% enakostarih dijakov strokovnih šol. Proti kratkovidnosti se borimo predvsem z zadostnim osvetljevanjem učilnic, v čemer smo po večini uspeli in z zmanjšanim pisanjem po nareku, kjer pa ne bomo uspeli, dokler ne bomo imeli zadosti učnih knjig. Dijaki pišejo še zmeraj po nareku. Največkrat zgodovino, literaturo in se iz slabo pisanih zvezkov tudi učijo. Samo Centralna šolska poliklinika je v preteklem šolskem letu predpisala 6015 očal učencem in dijakom svojega okoliša.

Odlično smo uspeli v borbi proti tuberkulozi z doslednim besežiranjem šolarjev. Od aktivnih 17 TBC na 1000 učencev v letu 1948, ko smo začeli besežirati, jih imamo sedaj samo še 2 na 10.000.

Zobna gniloba je velik zdravstveni problem naših otrok. Zaradi velikega pomanjkanja zobozdravstvenega kadra smo se zatekli k fluorizaciji zobovja, ki zmanjša možnost začetka ali širjenja zobne gnilobe za 40%. S potujočo zobno ambulanto, z velikim prispevkom OZSZ za zaščito mladine, je Centralna šolska poliklinika popravila sistematsko zobe otrokom občine Kočevje, Hrastnik, Ivančna gorica, Medvode in Cerknica. Druga potujoča zobna ambulanta, ki je prav tako darilo OZSZ, je že v delu — končana bo prihodnji mesec. Občine imajo veliko razumevanje za otroško zdravstvo, seveda v okviru finančnih možnosti, tako da ugotavljamo v šolsko zdravstveni zaščiti vsako leto napredek.

b) Telesna vzgoja

Prvi kongres za fizično kulturo je določil šole kot temeljno ustanovo, ki je odgovorna za otrokov pravilni telesni razvoj. Poudaril je, da mora biti sleherni državlján deležen telesne vzgoje. Trenutna materialna osnova za razvoj telesne kulture v naših šolah pa ni najbolj ugodna.

Telesna vzgoja se izvaja v šolskih telovadnicah, v telovadnicah Partizana in na igriščih. Le 30 osnovnih šol ima lastno telovadnico, 36 šol koristi telovadnico TVD Partizana, 6 šol ima razred preurejen v telovadnico. Za redno vadbo ima torej telovadnico na razpolago 72 šol. Iz teh podatkov sledi, da je pomanjkanje telovadnic izredno pereče,

zlasti še, če vzporejamo podatke zdravstvene službe o slabi drži otrok.

Ob lepem vremenu se izvaja telesna vzgoja na prostem, na igriščih. V preteklem letu je bila organizirana močna akcija za urejanje igrišč ob šolah, ki še ni zaključena. Trenutno nima igrišča ob šoli 93 osnovnih šol, večina igrišč pa še ni dovoljno opremljena. Nekatere občine so pokazale veliko razumevanje za opremo šolskih igrišč in so dale izdelati enotna orodja za vse šole. To akcijo so izvedle občine Vrhnika, Logatec in Grosuplje.

Na gimnazijah in v strokovnih šolah obstajajo glede možnosti vzgajanja telesne vzgoje iste težave.

Naloge za nadaljnji razvoj telesne kulture so naslednje:

1. Potrebno je še nadalje graditi telovadnice in šolska igrišča. V projektih novih šol naj bi bila obvezno tudi telovadnica. Obstoječe telovadnice in igrišča je treba dopolnjevati s potrebnimi napravami.

2. S pomočjo pedagoškega aktiva za telesno vzgojo je treba dvigati kvaliteto telesne vzgoje: pravilno izkoriščati športne dneve, prirejati tekmovalna, ustanavljati šolska športna društva, razvijati svobodne aktivnosti, ki povečujejo telesno kulturo, in skrbeti, da bo telesna vzgoja zajela vse otroke in mladino.

3. Nadaljevati delo za strokovni dvig kadra.

c) Šolske malice dopolnjujejo prehrano v družini. Zaposlenim staršem pomenijo razbremenitev, otrokom pa dopolnilni obrok hrane o pravem času.

Analiza naše prehrane je pokazala, da vsebuje premalo živilskih beljakovin, rudninskih snovi in vitaminov (kalcij, vitamin A). Prav primanjkljaj teh hranil pa je lahko usoden za pravičen telesni in duševni razvoj otrok v šolski dobi, zato jih skušamo dopolnjevati s šolskimi malicami.

Šolske kuhinje so najbolj razvite pri osnovnih šolah in gimnazijah, saj so zajele lani 91% otrok. Slabše pa delujejo na vajenskih in drugih strokovnih šolah, kjer zajemajo le 63% mladine. K njihovemu razvoju so prispevali prosvetni delavci, socialni organi, RK in Zavod za napredek gospodinjstva. Počasi se pripravljamo na ukinitve mednarodne pomoči, ki je stimulirala nastajanje šolskih kuhinj, zato postopoma prehajamo na ekonomske cene malic.

Razmerje med prispevkom staršev in prispevkom družbe je v raznih občinah različno, ugotovljeno pa je, da so prispevki staršev v našem okraju povprečno najvišji. Ker so šolske kuhinje potrebne in koristne družbene ustanove, predlagamo, da bi občinski ljudski odbori iz svojih sredstev krili režijske stroške (plačo kuharicam, kurivo, razsvetljavo), kar naj bi bilo zajeto v šolskem proračunu, starši pa bi plačali vrednost malice.

Pri Svetu za prosveto je posebna komisija za šolske kuhinje, ki aktivno spremlja stanje in razvoj šolskih kuhinj, obiskuje teren in nudi pomoč.

Zdravstvena služba ugotavlja velik prispevek šolskih kuhinj k zdravju in fizičnemu razvoju naših otrok.

d) Vzgojni domovi

Končno smemo šteti k ustanovam, ki skrbijo za zdravo rast mladine, tudi vzgojne domove. Na področju našega okraja jih imamo 40, in sicer: 2 mladinska doma s 127 gojenci, 18 dijaških domov z 2972 gojenci, 19 vajenskih domov z 2099 gojenci in 1 dom višje šole s 170 gojenkami. Skupno število oskrbovancev znaša 5368 gojencev, in to 3759

moških in 1609 žensk. V pristojnosti OLO Ljubljana je od tega 28 vzgojnih ustanov s 4413 gojenci.

V primerjavi z letom 1958 opazimo v Ljubljani v letu 1959 porast gojencev za 146. Pri isti kapaciteti zasedba stalno raste, večkrat na škodo najosnovnejših higienskih zahtev. Kljub prezasedenosti pa še vedno ni dobilo stanovanja ca. 800 dijakov in vajencev v tekočem šolskem letu.

V domovih v Kočevju, Logatcu in Stični je padla zasedba za 50 gojencev. Zaradi visoke oskrbovalnine iščejo starši druge cenejše možnosti, kot so n. pr: prevozi z avtobusi, vlaki, privatna stanovanja itd. To sproža težak vzgojni problem tako imenovanih »vozacov«, ki jih je v Ljubljani okoli 9000.

S sredstvi negospodarskih investicij za leto 1959 (35.000.000 din) so bili delno obnovljeni 3 vajenski in 5 dijaških domov. Izvršena so bila razana nujna vzdrževalna popravila, preureditve in nabavljena nujno potrebna oprema in posteljnina.

V letu 1959 je bila dokončana novogradnja internata Gradbenega šolskega centra Ivana Kavčiča za 400 gojencev in Dom Industrijske kovinske šole Litostroja s kapaciteto 160 gojencev. Novogradnja je bila izvršena na račun dotrajanih prostorov. Na kapaciteti nismo pridobili.

Iz sredstev sklada za kadre se gradi Vajenski dom v Kočevju s kapaciteto 127 gojencev, Dom Indu-

strijske kovinske šole v Šiški za 160 gojencev, Dom industrijske rudarske šole v Zagorju za 220 gojencev in razširitev Dijaškega doma v Kamniku. Tudi ti domovi se gradijo na račun starih dotrajanih prostorov, le v Dijaškem domu v Kamniku bomo z razširitvijo pridobili 60 novih mest za vajence.

Večletne statistike domov kažejo, da so učni uspehi domske mladine od 8 do 24% boljši kakor ostalih dijakov iste šole. V odnosu na zunanje dijake pa se ta odstotek še znatno zviša.

Glavni dohodki domov, ki so vsi finančno samostojni zavodi, so oskrbovalnine gojencev, ki jih le-ti plačujejo. V šolskem letu 1958/59 je v večini domov znašala oskrbovalnina 6300 din. V oktobru 1959 pa so uprave domov predložile nove kalkulacije za oskrbnine v znesku od 6800 do 7000 din. Zaradi zvišanja oskrbovalnine se zasedba domov v Ljubljani ni zmanjšala.

Kalkulacije oskrbnin so v domovih različne. Komisija za domove pri Svetu za šolstvo OLO nenehno spremlja z vso odgovornostjo problematiko domov in s tem koristi gojencev v zvezi z vprašanjem oskrbnine. Tudi upravni odbori domov so na tem področju zelo aktivni. Da bi zmanjšali oskrbnino, se gojenci vedno bolj vključujejo v razna domska opravila.

Svet za prosveto je skušal s predloženim poročilom seznaniti okrajni ljudski odbor s stanjem in problemi na področju šolstva.

PRAVILA

Okrajnega zavoda za urbanizem

Na podlagi 19. člena temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih (Ur. list FLRJ št. 51-426/53) je okrajni ljudski odbor Ljubljana na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 22. aprila 1960 sprejel

PRAVILA okrajnega zavoda za urbanizem

I. Splošne določbe

1. člen

Okrajni zavod za urbanizem (v nadaljnjem besedilu »Zavod«) je samostojni zavod s sedežem v Ljubljani.

2. člen

Zavod se vodi po načelih družbenega upravljanja. Zavod posluje po določbah teh pravil in po predpisih, ki veljajo za delo samostojnih zavodov.

3. člen

Zavod se finansira na podlagi finančnega načrta v skladu z določbami Zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov (Ur. list FLRJ št. 52/59).

Zavod gospodari s premoženjem, ki mu ga da ustanovitelj, in s premoženjem, ki ga pridobi s svojim delovanjem.

4. člen

Zavod je pravna oseba. Zavod odgovarja za svoje obveznosti s sredstvi svojega finančnega načrta in s sredstvi svojih skladov po veljavnih predpisih.

5. člen

Delo in poslovanje zavoda nadzoruje okrajni ljudski odbor, Mestni svet in za urbanizem pristojni svet okrajnega ljudskega odbora. Materialno in finančno poslovanje zavoda nadzorujejo organi službe družbenega knjigovodstva in finančni organi okrajnega ljudskega odbora.

6. člen

Zavod ima svoj pečat z besedilom: »Okrajni zavod za urbanizem, Ljubljana«.

II. Naloge zavoda

7. člen

Zavod opravlja na področju urbanizma zlasti tele naloge:

a) proučuje vsa urbanistična vprašanja, metodologijo urbanističnega in regionalnega planiranja ter razvoj posameznih naselij v okraju Ljubljana glede na gospodarske, komunalne, sociološke, zdravstvene, kulturne, zemljepisne, zgodovinske, prometne in druge razmere ter pogoje in daje predloge za njihovo rešitev;

b) proučuje razvoj stanovanjske graditve in razvoj komunalnih naprav kot elementov urbanističnega projektiranja in metode za njuno usmerjanje;

c) izdeluje za občinske ljudske odbore urbanistične programe, urbanistične ureditvene načrte in regionalni urbanistični plan okraja Ljubljana; daje občinskim ljudskim odborom, zavodom in organizacijam strokovno pomoč v zadevah s področja urbanizma;

č) sodeluje z znanstvenimi in drugimi zavodi, s pristojnimi državnimi organi in organizacijami pri vzgoji urbanističnih kadrov;

d) organizira razstave in izdeluje tehnične pripomočke za popularizacijo in propagando urbanizma.

V okviru svojega delovnega področja sodeluje zavod z drugimi znanstvenimi zavodi in gospodarskimi ter drugimi organizacijami doma in v tujini.

8. člen

Zavod izvaja svoje naloge po letnem programu dela. Letni program dela potrdi za urbanizem pristojni svet okrajnega ljudskega odbora Ljubljana.

Pri izdelavi letnega programa dela daje zavod prednost takim nalogam, ki imajo splošen pomen in uporabno vrednost za reševanje aktualnih vprašanj s področja urbanizma in stanovanjske izgradnje in glede katerih je glede na razpoložljive strokovne moči pričakovati večji učinek. Pri letnem programu dela zavod prvenstveno upošteva potrebe okrajnega ljudskega odbora Ljubljana za ureditev urbanistične dokumentacije za kraje na območju mestnih občin.

9. člen

Zavod vodita upravni odbor in direktor.

10. člen

Upravni odbor skrbi za splošni napredek in razvoj zavoda in za to, da zavod izpolnjuje postavljene naloge.

Upravni odbor ima tele pravice in dolžnosti:

— sprejme spremembe pravil zavoda in jih predloži pristojnim organom v potrditev;

— določa predlog finančnega načrta zavoda in nadzoruje njegovo izvrševanje;

— sprejme sklepni račun o izvršitvi finančnega načrta zavoda;

— sprejme letni program dela zavoda in ga predloži v potrditev za urbanizem pristojnemu Svetu okrajnega ljudskega odbora;

— določi s pravilnikom plače delavcem in uslužbencem zavoda v soglasju z ustanoviteljem zavoda;

— določi sistemizacijo delovnih mest v zavodu in jo da v potrditev ustanovitelju zavoda;

— predpiše poslovnik za notranje poslovanje zavoda;

— opravlja druge naloge, ki so mu dane z odločbo o ustanovitvi zavoda in s temi pravili.

11. člen

Upravni odbor ima 9 članov; sestavlja ga 5 članov, ki jih imenuje okrajni ljudski odbor izmed strokovnjakov in znanstvenih delavcev s področja urbanizma in družbenih delavcev, 3 člani, ki jih voli izmed sebe delovni kolektiv zavoda, in direktor zavoda.

Delovna doba upravnega odbora traja 2 leti.

Direktorja zavoda imenuje in razrešuje okrajni ljudski odbor.

12. člen

Upravni odbor voli izmed članov predsednika. Direktor zavoda ne more biti predsednik upravnega odbora.

Predsednik upravnega odbora vodi seje upravnega odbora in pripravlja skupaj z direktorjem dnevni red za sklicanje seje.

13. člen

Upravni odbor zavoda dela kolektivno in sklepa samo na sejah. Seje sklicuje predsednik upravnega odbora po potrebi. Predsednik mora sklicati sejo upravnega odbora, če to zahteva tretjina članov odbora ali direktor zavoda.

14. člen

Upravni odbor zavoda sklepa veljavno, če je na seji navzoča večina članov.

Sklepe sprejema upravni odbor z večino glasov navzočih članov.

15. člen

Tiste člane upravnega odbora, ki jih voli delovni kolektiv zavoda, volijo delavci in uslužbenci zavoda z neposrednim in tajnim glasovanjem z listki na sestanku delovnega kolektiva.

Aktivno in pasivno volilno pravico ima vsak delavec in uslužbenec, ki je v rednem službenem razmerju, in honorarni uslužbenec, ki je zaposlen na sistemiziranem delovnem mestu.

16. člen

Prve volitve za člane upravnega odbora, ki jih voli delovni kolektiv, razpiše oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, vse nadaljnje volitve pa razpiše upravni odbor zavoda.

17. člen

Volilni sestanek delovnega kolektiva je sklepčen, če je na njem navzoča več kot polovica volilnih upravičencev.

Vsak na volilnem sestanku navzoči volilni upravičenec lahko predlaga kandidata za člana upravnega odbora, vendar največ toliko kandidatov, kolikor je treba voliti članov upravnega odbora.

Izvoljeni so tisti kandidati, ki so dobili največ glasov.

18. člen

Delovni kolektiv zavoda lahko odpokliče člana upravnega odbora, ki ga je izvolil.

Predlog za odpoklic lahko poda najmanj tretjina članov delovnega kolektiva.

Glasovanje o odpoklicu razpiše upravni odbor; ta imenuje tudi komisijo, ki vodi glasovanje o odpoklicu. Član upravnega odbora je odpoklican, če sta za odpoklic glasovali najmanj dve tretjini članov delovnega kolektiva.

19. člen

Član upravnega odbora, ki misli, da je sklep upravnega odbora nezakonit ali škodljiv za zavod oziroma za družbeno skupnost, lahko to sporoči okrajnemu ljudskemu odboru Ljubljana po pristojnem upravnem organu.

20. člen

Člani upravnega odbora morajo varovati uradno tajnost.

21. člen

Direktor zavoda neposredno vodi delo zavoda, pri tem pa ima zlasti tele pravice in dolžnosti:

a) zastopa zavod pred državnimi organi in drugimi organi in organizacijami;

b) skrbi za to, da se izvršujejo sklepi upravnega odbora, zakoni in drugi predpisi in poroča upravnemu odboru o svojem delu in o delu zavoda;

c) pripravlja predlog finančnega načrta zavoda, tromesečnih načrtov in zaključnega računa zavoda;

č) sestavlja in predlaga upravnemu odboru predlog letnega programa dela zavoda;

d) je odredbodajalec za izvrševanje finančnega načrta in nadzoruje materialno in finančno poslovanje zavoda in oskrbnika premoženja;

e) izdaja odločbe o postavitvi in razrešitvi strokovnih uslužbencev na podlagi sklepa upravnega odbora, odloča o postavitvi administrativnega in pomožnega osebja zavoda ter izdaja druge odločbe o službenih razmerjih strokovnih uslužbencev, administrativnega in pomožnega osebja zavoda, sklepa pogodbe s honorarnimi uslužbenci;

f) skrbi za strokovni napredek uslužbencev in delavcev zavoda;

g) skrbi za delovno disciplino in je disciplinski starešina za uslužbence in delavce zavoda;

h) daje upravnemu odboru predlog za podelitev nagrad delavcem in uslužbencem zavoda.

22. člen

Direktor ima pravico in dolžnost, da zadrži izvršitev sklepa upravnega odbora, če misli, da je sklep v nasprotju z veljavnimi predpisi ali s pravili zavoda. O tem mora takoj obvestiti pristojnega organa. Če ta organ v 30 dneh ne izda odločbe o spornem vprašanju, je sklep upravnega odbora obvezen za direktorja zavoda.

23. člen

Upravni odbor in direktor sta za svoje delo odgovorna okrajnemu ljudskemu odboru Ljubljana, Mestnemu svetu in za urbanizem pristojnemu svetu okrajnega ljudskega odbora, direktor pa tudi upravnemu odboru.

IV. Finančno poslovanje

24. člen

Zavod vodi finančno poslovanje po veljavnih predpisih.

25. člen

Odredbodajalec za izvrševanje predračuna dohodkov in izdatkov je direktor zavoda. Direktor lahko s pisмено odločbo prenese posamezne pravice glede izvrševanja predračuna na pomožnega odredbodajalca, ki pa ne more teh pravic dalje prenesti.

26. člen

Sklepi in navodila upravnega odbora zavoda glede razpolaganja in ravnanja z denarnimi sredstvi po finančnem načrtu in skladih zavoda so obvezni za odredbodajalca za izvrševanja finančnega načrta.

Če odredbodajalec misli, da je sklep ali navodilo iz prejšnjega odstavka v nasprotju s predpisi ali s temi pravili, ali da ni v skladu z javno službo, za katero je zavod ustanovljen, lahko zahteva, da o tem odloči za urbanizem pristojni svet okrajnega ljudskega odbora Ljubljana. O zahtevi zadrži izvršitev sklepa oziroma navodila.

27. člen

Direktor lahko zavirani spreminja namen in višino sredstev, vendar se z virmani ne smejo povečati osebni izdatki.

28. člen

Finančni načrt izvršuje direktor zavoda po tromesečnih planih dohodkov in izdatkov. Predlog tromesečnih planov dohodkov in izdatkov sprejme upravni odbor na predlog direktorja zavoda in ga predloži v vednost za finance pristojnemu upravnemu organu okrajnega ljudskega odbora, in sicer v 15 dneh, ko je bil sprejet. To velja tudi za letni finančni načrt zavoda.

29. člen

Zavod ima tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani. Če zavod zaradi neenakomernega pritekanja dohodkov ne more kriti svojih rednih izdatkov, lahko najame pri banki posojilo, o najetju posojila pa odloča upravni odbor.

30. člen

Dohodki zavoda so plačilo za opravljene storitve, dotacije in drugi dohodki.

Izdatki zavoda so osebni izdatki, materialni izdatki in investicijski izdatki.

31. člen

Zavod lahko s potrditvijo pristojnih organov poveča predvidene izdatke, če to dopušča povečanje dohodkov, vendar se s povečanjem

predvidenih izdatkov ne sme povečati predvidena dotacija iz proračuna.

32. člen

Cene za storitve zavoda se izračunajo na podlagi kalkulacije osebnih izdatkov, materialnih izdatkov in stroškov upravne režije ter morebitnega prometnega davka. K ceni, ki se na ta način ugotovi, se lahko doda tudi pribitek k ceni v odstotku od ugotovljene cene.

Cene za storitve zavoda določa upravni odbor na predlog uprave zavoda. Odstotek pribitka k ceni in cenik predpiše upravni odbor zavoda.

33. člen

Zavod amortizira stvari, ki si jih pridobi z investicijskimi izdatki. Amortizacijska sredstva se vlagajo v investicijski sklad.

V. SKLADI

34. člen

Zavod ima tele sklade:

1. investicijski sklad;
2. sklad za nagrade;
3. rezervni sklad;
4. sklad za obratna sredstva.

35. člen

Sredstva skladov iz 34. točke teh pravil se lahko uporabijo samo za namene skladov.

36. člen

V sklade se stekajo presežki lastnih dohodkov nad izdatki, ki jih doseže zavod tako, da z uspešno organizacijo dela doseže večje dohodke, kot so po predračunu planirani, ali pa, da brez škode za kakovost storitev zmanjša planirane izdatke. V sklade se ne stekajo dotacije iz proračuna, razen dotacij, ki so izrecno namensko dodeljene. Presežek dohodkov se ugotovi s sklepnim računom zavoda ob koncu leta.

Presežek se porazdeli in vplača v posamezni sklad po veljavnih predpisih.

Če so predvideni dohodki izrecno namenjeni za določen sklad, se vplačajo v ta sklad.

V investicijski sklad se steka tudi izkupiček za odprodana osnovna sredstva, povračila uslužbenca in delayca ter drugih oseb za škodo na osnovnih sredstvih, in zavarovalnine, ki jih dobi zavod za zavarovana osnovna sredstva.

37. člen

Investicijski sklad se uporablja za lastne investicije in za investicijska vzdrževanja osnovnih sredstev.

38. člen

Sklad za nagrade se uporablja za nagrade delavcem in uslužbencem. Skupni znesek nagrad, ki jih lahko dobi uslužbenec oz. delavec zavoda, ne sme presegati v posameznem letu njegove dvomesečne plače.

39. člen

Sklad obratnih sredstev se uporablja za izplačevanje dohodkov uslužbencev in delavcev zavoda in za plačevanje obveznosti, ki jih ima zavod v zvezi s svojo dejavnostjo.

40. člen

Sklad osnovnih sredstev se uporablja za naložbe in nabave osnovnih sredstev zavoda.

41. člen

Sredstva rezervnega sklada uporablja zavod za kritje poslovnih izgub, ki se ugotovijo po njegovem sklepem računu.

42. člen

O razpolaganju s sredstvi skladov odloča upravni odbor zavoda na predlog direktorja zavoda.

O uporabi sredstev sklada za nagrade da direktor predlog upravnemu odboru po poprejšnjem zaslišanju predstavnika sindikalne organizacije.

43. člen

Zavod napravi zaključni račun o izvršitvi finančnega načrta zavoda in o skladih ter ga v predpisanem roku predloži za finance pristojnemu upravnemu organu okrajnega ljudskega odbora v vednost, in sicer v roku 15 dni po sprejemu.

VI. Organizacija zavoda

44. člen

Zavod ima tele notranje organizacijske enote:

- a) oddelek za splošne zadeve,
- b) oddelek za dokumentacijo,
- c) oddelek za generalni in regionalni načrt,
- d) oddelek za urbanistično projektiranje,
- d) geodetski oddelek.

45. člen

Oddelki analizirajo urbanistično problematiko v okraju in raziskujejo ustrezne metode dela urbanističnega urejevanja, v prvi vrsti za sestavo urbanističnega programa in njegovih elementov. V ta namen zbirajo dokumentarno gradivo, temeljne podatke in prikaze ter jih analizirajo, proučujejo in obdelujejo elemente urbanističnega programa kot zaključke pripravljalnega študija ter sestavljajo urbanistične programe kot osnovo za izdelavo urbanističnega projekta.

Oddelki zbirajo, proučujejo in metodološko obdelujejo podatke, ki so potrebni za sestavo urbanističnega programa ter izdelujejo posamezne elemente urbanističnega programa kot cestne, vodooskrbne in vodne odplakovalne naprave in podobno; oddelki izdelujejo elemente in podloge, ki so potrebne za stanovanjska raziskovanja.

Oddelki delajo na stanovanjskem raziskovanju ter v ta namen zbirajo in proučujejo podatke, ki so potrebni za racionalno sodobno projektiranje stanovanjskih in drugih zgradb v naseljih. V ta namen pripravljajo priporočila in strokovne nasvete v zvezi s projektiranjem stanovanj in naselij, za ocenjevanje stanovanj in stanovanjskih projektov ter za informacije javnosti glede racionalnega projektiranja in racionalne uporabe stanovanj. Oddelki delajo samostojno in v sodelovanju z znanstvenimi in drugimi zavodi na projektivnih aplikacijah in poizkusih realizacije s področja stanovanjske in komunalne izgradnje ter urbanističnega urejanja.

46. člen

Svoje izsledke in dognanja preizkušajo oddelki na konkretnih značilnih primerih v vidu vzorčne obdelave in v javnih publikacijah.

47. člen

Administracija zavoda opravlja personalne in administrativne posle zavoda.

48. člen

Informacijsko dokumentarna služba zbira in ureja tehnično dokumentacijo s področja urbanizma in stanovanjsko komunalne gradnje in vodi urbanistično knjižnico ter fototeko zavoda.

49. člen

Oddelki delajo vod vodstvom šefov oddelkov, administracijo zavoda vodi vodja administracije, informacijsko dokumentarno službo pa njen šef.

Posamezne zadeve iz organizacijskih enot lahko neposredno vodi direktor zavoda ali šef oddelka.

50. člen

Računovodstvo vodi šef računovodstva, ki je za svoje delo odgovoren direktorju, upravnemu odboru in nadzornim organom.

51. člen

V okviru zavoda dela kot strokovno posvetovalno telo strokovni svet, ki ima 7 do 15 članov.

Člane strokovnega sveta imenuje okrajni ljudski odbor, in sicer tretjino izmed uslužbencev zavoda ter dve tretjini izmed strokovnjakov in znanstvenikov s področja urbanizma in družbenih delavcev.

Direktor sklicuje seje strokovnega sveta in jih vodi. Direktor mora sklicati svet, če gre za pomembnejša strokovna vprašanja z delovnega področja zavoda ali če to zahteva najmanj tretjina članov strokovnega sveta.

VII. Sistemizacija, plače in nagrade

52. člen

Uslužbenci in delavci zavoda se postavijo na sistemizirana delovna mesta. Sistemizacijo delovnih mest določijo upravni odbor zavoda in jo da v potrditev okrajnemu ljudskemu odboru Ljubljana. Preko sistemiziranega števila lahko sprejme zavod honorarne uslužbence ob pogojih 48. in 49. člena Zakona o javnih uslužbencih.

53. člen

Plače delavcev in uslužbencev se določijo po pravilniku, ki ga predpiše upravni odbor v soglasju z ustanoviteljem zavoda.

VIII. Končne določbe

54. člen

Ta pravila stopijo v veljavo takoj.

Št. 04-ZA O-68/1960.
Ljubljana, dne 22. aprila 1960.

Predsednik
okrajnega ljudskega odbora:
Franc Popit l. r.

R A Z P I S

Komisija za uslužbenske zadeve
Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana

razpisuje

v organih uprave Okrajnega ljudskega odbora naslednja delovna mesta:

1. mesto šefa odseka za delo — visoka ali višja strokovna izobrazba s prakso iz področja delovnih razmerij;
2. mesto pisarniške uslužbenke v Zavodu za statistiko — srednja ali nižja strokovna izobrazba z znanjem strojepisja in po možnosti stenografije;
3. mesto pomožnega referenta za demografsko statistiko v Zavodu za statistiko — nižja strokovna izobrazba in nekaj prakse;
4. mesto pisarniške uslužbenke v Odseku za šolstvo — srednja ali nižja strokovna izobrazba z znanjem strojepisja.

Prošnje za razpisana mesta je treba nasloviti na Komisijo za uslužbenske zadeve OLO Ljubljana, Mačkova ulica 1, soba št. 13/I.

Razpisni rok traja 15 dni po objavi razpisa.

Komisija za uslužbenske
zadeve OLO

VSEBINA

Poročilo Sveta za prosveto (nadaljevanje).
Pravila Okrajnega zavoda za urbanizem
Razpis delovnih mest v upravi OLO.